

**Mustafa
BAşPINAR
ile
Söyleři**

Konuřan:
řeyma SUBAřI

1979'da Tokat'ta doğdu. Öğrenimini aynı şehirde tamamladı. 2001 yılında Gazi Osman Paşa Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünden mezun oldu. Aynı üniversitede Yeni Türk Edebiyatı Dalı'nda yüksek lisansını tamamladı. Bursa'da yaşıyor. *Hikâyeleri Dergâh*, *Edebiyat Ortamı*, *İtubar*, *Dünyanın Öyküsü* ve *Tasfiye* gibi dergilerde yayımlandı.

ESERLERİ

Meleğin Gölgesi (Hikâye, Dergâh, 2013)

Öykülerde Bursa (Antoloji, 2014)

Mekânların Diliyle Bursa (2015)

Annemin Gözleri (Hikâye, Dergâh, 2016)

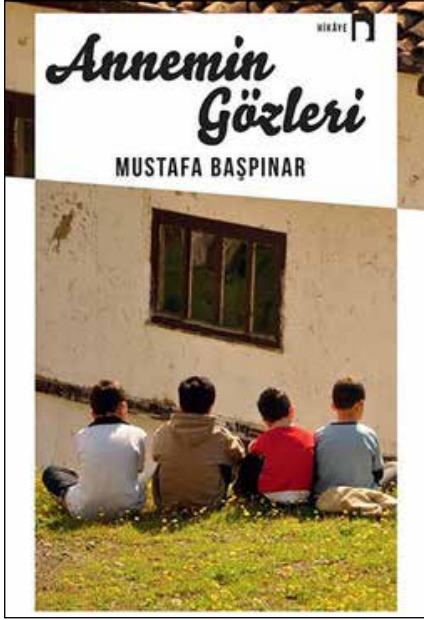
• *İlk kitabınız Meleğin Gölgesi'ne "bir çocuk kadar saf" olarak tanımladığınız "kitap aşkıyla" alakalı bir hikâyeye başlıyorsunuz. Yahya Bey karakteri tam da Cemil Meriç'e atf yaparsak "kıyıcı olan insanlardan" âdeta "kitaplara" kaçan birisi. Ne dersiniz?*

*Meleğin Gölgesi'*ndeki ilk öykünün kahramanı Yahya Bey aslında hepimizdir. Kitap kurdu, dostu olan herkes. Aslında her hikâyede biraz kendimi anlatmışım. Tıpkı bahsi geçen hikâyede olduğu gibi. Kitap kurdu muyum bilmiyorum ancak kendimi kitap dostu olarak tanımlamam daha uygun olur düşüncesindeyim. Kitaplar hayattaki en samimi dostlarım. Bundan şüphelenmiyorum. Geriye dönüp baktığımda kitaplarla tutunmuşum hayata. Onlar değer katmışlar ömrüme. Dünyanın tüm yıkımlarından, kıyımlarından kitaplara sığındım. Yaralarımı iyileştirir umuduyla her daim onlara yöneldim, yanıltmadı kitaplar beni. Kitapların kapısından hiç eli boş dönmedim. Kitap okumadan geçen günlerimi hayatımda kayıp günler olarak değerlendiririm. Hâl böyle olunca kendimi rahatlıkla kitap dostu olarak nitelendiriyorum. Yahya Bey de böyle bir insan. Aslında çevremi-

ze dönüp baktığımızda böyle insanların var olduğunu görürsünüz. Sayıları az da olsa.

• *İki kitabınızı da göz önüne aldığımızda, hikâyelerinizde anne, baba, çocuk gibi kavramlar büyük yer kaplıyor. Sizin için bu kavramların manası nedir? Özellikle de "anne"nin? Bunların yanına ise bir sıcak duyguyu eklemeyi unutmayalım: "Merhamet."*

Dışa dönük bir insan değilim hayatımda. Ev, evin hâlleri ve hâliyle evde barınan insanlarla hep içli dışlı olmak bana çocukluğumdan beri cazip gelmiştir. Biraz korkak, biraz çekingen ve biraz utanç verici olan her çocuk vaktini çokça ailesiyle geçirir, geçirmek ister. On bir yaşına kadar evdeydim. Yukarıda saydığım özelliklerimi de dâhil edersek hikâyelerimde anne, baba ve çocukların geniş yer tutmasını bir nebze açıklayabilirim. Bir de sonrası var tabii. On bir yaşında çıktığım yolculukta hâlâ dışarıdayım. Yurtlarda, öğrenci evlerinde ve bekâr evlerinde geçen günler, aylar, yıllar, ille de yıllar. Evde olmayı sokakta oynamaya tercih eden biri olarak yıllarca yatılı yurtlarda kaldım. Annem, babam ve kardeşlerim geceleri başımı yastığıma koyduğumda aklıma gelirdi. Çünkü kendimi

en yalnız hissettiğim vakitlerdi o demler. İşin en önemli kısmı sanırım sorunuzun ikinci kısmına cevap olacak. Özellikle “anne” neden daha ön planda? Bilinçli olarak yapılan bir şey değil bu. Ama annesine en çok ihtiyaç duyduğu bir dönemde uzaklarda olan biri olarak büyüdüm. Hatta acıdır

*H*ikâyelerimde anne ile ilgili bölümleri yazarken sanki anneme şimdiye kadar söyleyemediklerimi mektupla söylüyormuş gibi hisse kapılıyorum.

ama yabancılaştığımı itiraf etmem lazım. Fakat bir gerçek var. Aynı kanı taşıyordum ve göbek bağım vardı. Bazen esen bir rüzgârın getirdiği koku bana annemin kokusunu anımsatıyordu. Yani aslıma dönüyordum. İçimdeki duygular depreşiyordu böyle zamanlarda. Hikâyelerimde anne ile ilgili bölümleri yazarken sanki anneme şimdiye kadar söyleyemediklerimi mektupla söylüyormuş gibi hisse kapılıyorum. Özellikle annenin belirgin şekilde ortaya çıkışı bundan olmalı. Merhamet zaten anne demek; anne de merhamet. Daha fazla söz söylemeye gerek var mı, bilmem.

• *Sezai Karakoç’un bir şiiri var. Bu şiirde “Anne ölünce çocuk / Çocuk ölünce anne” diyor. Ben diyorum ki, bence çocuk önce ölmüştür. Anne ölünce ise çocuk bir kez daha ölmüştür. Vardığım bu sonuca da götürüyor beni hikâyeleriniz. Fikrime ne dersiniz?*

Sezai Bey’in Anneler ve Çocuklar şiiri benim en beğendiğim şiirlerden biridir. Zaman zaman derslerimde tahtaya sevdiğim şiirleri yazar öğrencilerimle üzerine konuşmayı severim. Bu şiir onlardan biri. Özellikle şiirin ilk bölümü beni âdeta çarpar:

“Anne öldü mü çocuk/ Bahçenin en yalnız köşesinde/Elinde siyah bir çubuk/Ağzında küçük bir leke” Annesiz bir çocuk için dünya çok büyük, karmaşık ve hatta karanlıktır. Anne için çocuğun ölümü de zordur. Ama nedense annenin sabredebileceğini, bağına taş basabileceğini düşünürüm. Çocuk için böyle değildir durum. Annesiz çocuk için hayatta tutunacak dal kalmamıştır sanki. Gelelim sorunuzun cevabına. Sanat eserlerinin vasıflarından biri de farklı okurlarda farklı çağrışımlar yapmasıdır. Bu çağrışım hâli eseri zenginleştiriyor. Yüz yüze gerçekleşen söyleşilerde çokça duyduğum cümlelerden biri “Bu hikâyeniz bana yaşadığım şu olayı anımsattı.” cümlesidir. Bu durum şiirde daha çok rastlanan bir hâldir. Ancak diğer türlerde de pekâlâ benzer durumlar yaşanabiliyor. Sizin anlattıklarınız okura farklı çağrışımlar sağlayabiliyor. Ya da okur o metne farklı anlamlar yükleyebiliyor.

• **Meleğin Gölgesi’ndeki son hikâyelerden biri olan “Selvinaz’ın Oyuncakları” bana çok dokunaklı geldi. Bu hikâyede karakterimiz, olmayan bir anneye yine onda olmayan birçok güzel özelliği atfediyor... Yalanlar bir-biri ardınca devam ederken aslında**

da sadece onlara değil kendine de büyülü bir dünya sunuyor Selvinaz. Bu dokunaklı hikâyeden en çok da “anne” kavramına dair hangi çıkarımları öne sürebiliriz? İnsan o “anne”nin ya da “aile”nin olmadığı yerde nasıl bir dünya kurar kendine?

“Selvinaz’ın Oyuncakları” çıkışıyla başlayayım sorunuzun cevabına. Yıllar önce dersine girdiğim bir öğrencimin annesiz olduğunu, bu durumu kabullenemediğini ve bundan dolayı yalanlara başvurduğunu işitmiştim. Ancak beni öykü yazmaya iten esas etken sadece bu değildi elbette. Tamam anlattığım hadise başlı başına bir hikâyeye konusu. Ancak bana bu bilgiyi verenlerin söz konusu öğreniciye duyarsız kalışları ve hatta onu alaya almalarıdır. Çoğu kez salt malzeme bir işe yaramıyor hikâyeye yazmak için. Onu kurmacaya dönüştürmek için epey uğraşması gerekiyor yazarın. Selvinaz annesiz oluşun çıplak hâlini kendi yalanlarıyla süslediği bir büyülü evrenle doldurmaya çalışıyor. Annenin ya da ailenin olmadığı dünyaların sathi olduğunu, çok gerçekçi olmadığını ifadesi olarak da okumak mümkün. Hikâyeye hiç bu gözle bakmamak da mümkün. Metinlerin anlamları yazarın onla-

ra yüklediklerinin ötesinde okurun zihninde farklı farklı şekillerde tebarüz edebiliyor.

- *Eserlerinizin esas meselesini yansıtan hikâyenin Meleğin Gölgesi'ndeki "Hiç" adlı hikâye olduğunu düşünüyorum. Bu çıkarım doğru olur mu?*

Bu yargınız çok genelleyici bir yargı. Doğruluğu ve yanlışlığı hususunda benim yorum yapmam elbette doğru olmaz. Ancak dünya üzerinde ne yazık ki herkes kendi hikâyesini yazıp yaşıyor. Ne yazık ki diyorum çünkü artık Müslüman toplumlarda insanlar yalnız kalıyor ve bunalım geçiriyor. Bu durum toplumumuzun açmazlarından biri hâline geldi. Bir ülkede, bir şehirde birtakım yardım kuruluşları gibi sivil toplum örgütleri artmışsa

o toplum duyarsız, bencil toplum hâline gelmiş demektir. Çünkü İslam öğretisinde "Komşusu açken tok yatan bizden değildir." düsturu vardır. Ben hikâyelerimde bir hâli/kırılmayı/derdi yansıtmaya çalışıyorum. Çözüm önerisi sunmuyorum. Zaten hikâye bunun yeri değil. Modern toplumlarda bazı bireylerin yaşadıkları başkaları için maalesef "Hiç" deyip geçilebilecek kadar değersizdir. Ülkenin bir köşesinde bir bomba patlıyor, onların yasını sadece bir saniye tutup hemen üretmek/çoğaltmak eksenli hayatımıza geri dönüyoruz. Ülkemizdeki Suriyeli kardeşlerimize arada hiçbir bağ yokmuş gibi hatta onlar yanımızda değilmiş gibi davranıyoruz. Başka örnekler vermek mümkün. Aman, deyip geçiyoruz işte olup bitenlere.

- *Annemin Gözleri kitabının açıldığı üç alıntı aşlında aynı ruh iklimini yansıtan epigraflar... Bu kimsesiz fonu nasıl açıklayalım? Kimsesizlik mi bu? Yoksa "kimse"lere sahip olmanın getirdiği bir kimsesizlik mi?*

Annemin Gözleri isimli ikinci hikâye kitabımın başına Füzuran, Mustafa Kutlu ve Cihan Aktaş'tan birer cümle koydum. Hatta kitaptaki her hikâyenin başına farklı bir öykücüden bir cümle koymak

Okur için metinde kendisinden bir görüntünün, sesin olması onu metne bağlayan unsurlardan biridir.

fikri vardı. Gerçekleştiremedim. Kitabın girişine koyduğum alıntılar benim öykülerini çok beğendiğim hatta kitaplarını birkaç kez okuduğum yazarlara ait. Alıntılar sevdiğim öykülerden cümleler. Bir yerde benim dünyaya bakışımı ifade eden cümleler. Öykülerimi kaleme alırken gösterdiğim duyarlılığı bu yazarların öykülerinde gördüğüm için aldım. Ünsiyet bağımın olduğunu düşünüyorum da denilebilir o isimlerle ve öykü dünyalarıyla. Bu alıntılardaki fon kimsesizlik gibi görünebilir ama esasında kimsesizlik değildir. Bütün kimsesizlerin bir Kimsesi vardır. Fakat insan zaman zaman kendisini boşlukta, yalnız hisseder. Yazarlar da bir yerde o kimsesizlerin sesi pozisyonundadır.

• ***Annemin Gözleri'nde bizi âdeta eşyanın da bir ruhu olduğuna inandıran "Talihsiz Yolculuk" adlı hikâyeye şu cümleyle başlıyorsunuz: "Bir kitabın hikâyesi insan eline değdiği gün başlar."***

Buradan hareketle şöyle bir soru sormak isterim: Sizin "hikâye" ile temasınız nasıl gelişti ve başladı?

Hikâye ile temasım nasıl başladı sorusuna tam olarak cevap vermek zor. Ancak okuduğum hikâyelerde kendimi bulmam beni hikâyeye yaklaştırdı, diyebilirim. Okur için metinde kendisinden bir görüntünün, sesin olması onu metne bağlayan unsurlardan biridir. İlk ilişkiyi bu şekilde açıklayabilirim. Sonrasında yazmak deneyimlerim başladı. Üniversite yıllarımda hikâyeler yazdım. Temize çektim yazdıklarımı. Birkaç arkadaşşıma okuttum. Gazlarına gelmedim ama. Mezun olmama birkaç ay kala kıymetli hocam Turan Karataş'a gösterdim. Teşvik edici cümleler işittim kendisinden. Fakat bir dergiye göndermek için çok bekledim. Ta ki 2008'in sonuna kadar sürdü bu bekleme devresi. Daha önce bir söyleşide ifade ettiğim gibi 2008 sonunda sevgili Mustafa Kutlu ağabeyden "Sevgili Mustafa" diye başlayan elektronik mesaj aldığım gün hayatımın en güzel anlarından biri oldu. Aynı zamanda benim için bir milat oldu o tarih. Ülkemin yazarlarından, çok güzel bir insandan öykülerimi beğendiğine dair bir mesajdı gelen. Geriye dönüp baktığımda hayatımdaki

en heyecanlı, güzel günleri yaşadığım zamanlardan biridir o anlar. 2009'un ilk aylarında Dergâh'ta hikâyelerim yayımlanmaya başladı. Hâliyle işi daha ciddiye almaya başladım. Sonrasında ilk kitap doğdu: *Meleğin Gölgesi*. Burada yeri gelmişken bir kez daha teşekkür etmem gereken isim sevgili Mustafa Kutlu ağabeydir. İlk hikâyemin yayımlanmasından itibaren ilk kitabımın ve elbette ikincisinin basımında elimden tutan, yol gösteren, eleştiren, teşvik eden o oldu. Bu yönüyle edebiyat dünyamızdaki nadir isimlerden biridir. Bugün pek çok ismin elinden tuttum, yetiştirdim diyebilecek bir örneği yokken Mustafa Kutlu'nun paltosundan pek çok yazar ve şair çıkmıştır. Şanslı bir insanım. O insanlardan biri de benim çünkü.

• ***“Sabriye'nin Kerameti”nde ise bir yazarın bazı dış unsurlar sonucunu karşılaştıkları, ironik bir şekilde yer buluyor kitabınızda. Edebiyat camiasında bu tip denge unsurları ve bu gibi durumların “edebiyat”ı geri planda bırakan etkisi hakkında neler söylenebilir?***

“Sabriye'nin Kerameti” hikâyesini keşke yazmasa mıydım, diye düşündüğüm oldu. Ancak mızrak çuvala sığacak gibi değildi. Gördüğüm, şahit olduğum kimi hâlleri elbette

kurmancanın sınırları içerisinde anlatmaya çalıştım. Olumsuz birtakım durumları anlatmama rağmen şunu söyleyebilirim: Gerçek hayatta yaşayanlar keşke bunlarla sınırlı olsa.

Edebiyat dünyası denen bir dünya var ne yazık ki. Evet, ne yazık ki, diyorum. İçerisinde yaşadığı toplumdan kopuk, ahlaken bir zafiyet içerisinde olan bir dünya. Niceliğin değil, taraf olmanın, bir grup içerisinde olmanın önemli olduğu bir dünya. Aslında bir oyun ve eğlenceden ibaret dünya hayatı içerisinde yer alan daha dar ve daha sahte ilişkilerin yaşandığı bir dünya. Eskilerin edebiyat dünyası bugünkü kadar yozlaşmamıştı. Bugün artık son derece sathi, yoz bir edebiyat dünyası var. Bir dönem yakınılan ideolojik körlüklerin dahi daha masum kaldığı bir dünya. Herkesin birbirini pohpohladığı, eleştirinin olmadığı ve eleştiriye tahammül edilemeyen, okuyup yazmak yerine avuçların sıvazlandığı bir dünya. Tutunmak istiyorsanız bu dünyanın parçası olmak zorundaymış gibi hissettiren bir dünya. Bir de ömürlerinde bir kez olsun *Kur'an* tefsirini eline almayan ama yazılarında kendilerini İslamcı diye yutturmaya çalışanların dünyası var. Elbette bütün bu olumsuz tiplerin yanı sıra örnek

alabileceğimiz güzel insanlar da var. Fakat ne yazık ki sayıları çok az o güzel insanların. Hâl böyle olunca edebiyat geri planda kalıyor. Birbirimizle didişmekten okuyup üretmeye zaman bulamıyoruz. Geçen on beş yıllık zaman dilimi içerisinde bir kültür devrimi gerçekleştirilememiş olsak bile hayli mesafe kat etmemiz gerekirdi.

• ***Bursa’da yaşıyor olmanızın etkisi hikâyelerinizde hissediliyor. Şehrin edipleri, âlimleri açısından düşünüldüğünde nasıl bir değerlendirilmede bulunulabilir?***

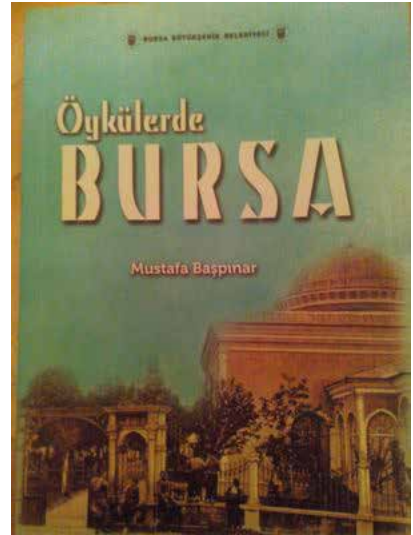
Bursa’da yaşıyor olmamın etkisi hikâyelerimde hissediliyorsa bundan çok memnun olurum tabii. Bunu daha önce söyleyenler de oldu. Bursa şahsiyeti olan ve bunu kaybetmemek adına direnen şehirlerimizden biri. Kendisine has bir kokusu, rengi, tadı olan nadir şehirlerden bir şehir. Talihsizliği nerede? Bugüne kadar ne yazık ki hep yöneticileri tarafından acımasızca hırpalanmış. Ahmet Vefik Paşa bunların başında gelen ve diğerlerine âdeta cesaret veren biri. Şehrin tam kalbine yirmi küsur katlı TOKİ binalarını diken biri nasıl olur da o şehre merhametle yaklaşabilir ki? Fakat buna rağmen Bursa hâlâ ayakta ve şahitliğini devam ettiriyor. Benim için

Bursa kendi şahsına münhasır bir şehir. Ve hiçbir şehirle hiçbir yönden kıyasa gerek duymayacak bir şehirdir.

• ***Hayatınızda “hikâye”nin yerini nasıl tanımlarsınız?***

Ne güzel soru bu! Bir yıl boyunca özellikle de işlerimin en yoğun olduğu zaman dilimlerinde en çok okuduğum kitaplar öykü kitapları. Onların dünyasına giriyorum, öykü karakterleriyle birlikte yaşıyorum âdeta. Onlarla birlikte seviniyorum, üzülüyorum, öfkeleniyorum, affediyorum, âşık oluyorum. Bu beni mutlu ediyor. İçim kıpır kıpır oluyor öykü okurken. Yazma isteğim ise en çok bu dönemlerde depreşiyor.

Hayatta herkesin konuşacak bir ya da birkaç konusu var.

Kimimiz araçlar konusunda, kimimiz futbol hususunda saatlerce konuşur. Hiç anlamam bu konulardan. Keşke anlasam ve ben de o muhabbetlere dâhil olabilsem derim. Ama becerebileceğim şeyler olmadığını bilirim. Tam da böyle düşündüğüm anlarda benim ilgi alanımın çok özel olduğunu düşünür ve avunurum. Doğrusu öyküyü önemsiyorum. Öykümüzün geçmişini bilmek, köşe taşları başta olmak üzere pek çok ismi bütün eserleriyle okumuş olmak, öykü dergilerini ve günümüz öykücülerini takip etmek beni her daim mutlu etmekte, heyecanlandırmaktadır. Yeni bir öykü kitabını elime aldığımda o gün mutlu olmak için başka bir sebep aramıyorum.

• *Kurguladığınız metinlerinizde gerçek hayattan, anılarınızdan esinlendiğiniz görülüyor. Fakat bu gerçek hayat-kurgu ikilemini okuyucuyu rahatsız etmeyecek biçimde kuruyorsunuz. Hikâyelerinizdeki öznelik göze batmıyor. Bunu nasıl sağlıyorsunuz? Ters bağlamda okursak hikâyecinin düştüğü yaşanmışlığa takılma, hikâyeyi yaşanmışlığa boğma hatası nasıl örtbas edilebilir?*

Hikâyeci elbette yaşadığı hayattan hikâyelerine malzeme devşirir. Bu çok doğal hatta kaçınılmaz bir hâl. Ancak o devşirilen malzeme aynen yansıtılırsa metin kurmaca olmaz. Hikâyeci işte tam da bu esnada işinin ehli olarak devreye girer. Hikâyede gerçek hayattan olduğu gibi faydalanmak zaten tehlikeli bir hâldir. Dostlarımızın, etrafınızdaki insanların her gün karşınıza geçip imalı imalı baktıklarını düşünmek bile istemiyorum. Sanırım dedikoducu bir tipin suçluluğunu hisseder hikâyeci böyle bir zamanda.

• *Türk hikâyeciliğinde ileri yıllardan geriye bakıldığında Mustafa Başpınar'ın öyküsünü sizce hangi kelime tanımlayacaktır?*

Buna benim cevap vermem uygun olmaz. Kaldı ki bu görev

benim de değil. Bir de henüz ikinci kitabım okurlara ulaştı. Kim bilir gelecek yıllar neleri gösterir? Bazı yargılarda bulunmak için acele etmemek iyidir. Ancak şunu söyleyebilirim sorunuza bir şekilde cevap vermek adına: Bugün de yıllar sonra da adım öyküyle birlikte anılsın isterim.

• *Son olarak şunu sormak istiyorum Mustafa Bey: Meleğin Gölgesi'nden Annemin Gözleri'ne; "Yaralarınız iyileşti mi?" ya da yaralarımız nasıl iyileşecek?*

Bu topraklarda yaşayıp da yarası olmayana insan diyemem. Çünkü bu topraklar acıyla yoğrulmuş topraklar. Çocukluğumda ninemle haberleri izlerken onun

Filistinlilere üzüldüğünü görür, ben de üzüldüm o üzüyor diye. Büyüyünce o üzüldüğüm insanların benim kardeşlerim olduğunu öğrendim. Öfkem kabardı, kabarmaya devam ediyor o güzelim insanlara yıllardır zulmedenlere. Sonra yer yüzünde başı darda olanların sadece onlar olmadıklarını fark ettim. Ülkemde farklı renklerden farklı ırklara ve farklı meşreplere kadar ne çok acılı insan var. Hem de çok uzaklara gitmeye de gerek yokmuş acıyla tanışmak için. *Kur'an*'la tanışıp insanlık tarihini okuyunca aslında acının, zulmün sadece bu çağa ait olmadığını gördüm. İnsan dünyaya oynamaya ve eğlenmeye gelmemiştir. Akleden bütün insanlar bunun farkında ve şahitliklerini ifa etmeye devam edecekler elbette.